

**STATUTUL SOCIOCULTURAL
AL BIBLIOTECARULUI MODERN
SAU PROFESIA CARE OBLIGĂ**

*Natalia SUVAC, șef secție,
Biblioteca Științifică a ASEM;
Ina NICUȚĂ, specialist principal
al Bibliotecii Științifice a ASEM*

Un discipol și-a întrebat învățătorul:

- Cât de mult trebuie să aștept schimbări spre bine?*
- Dacă să aștepți, atunci mult! - răspunse învățătorul.*

Abstract: The article is devoted to analysis of evolution of the social status of the librarian profession appearance until now. In the past the librarian profession was considered an exclusive one. When profession becomes mainstream, the status gradually decreases due to the fact shown librarian in literature, the media and the influence of public opinion. We are currently witnessing growth due to the active involvement of the state librarian profession on the communities served.

Key words: librarian, social status, information manager, image librarian skills.

Un rol important în formarea culturii spirituale și morale a personalității îl joacă bibliotecile ca instituții sociale și culturale, și nemijlocit personalitatea bibliotecarului. Crearea portretului sociocultural al bibliotecarului modern este posibilă numai pe baza analizei situației socioculturale a bibliotecii și prin determinarea locului ei în societate.

DEX definește statutul social ca locul, poziția indivizilor într-un grup social, a grupurilor în sistemul organizării sociale și la un anumit moment, definit de un număr de caracteristici de ordin economic, profesional, etnic ș.a., specifici sistemului; status. Statutul social poate fi:

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

- **atribuit** (moștenit), care reprezintă poziția acordată de societate, urmare a dimensiunii psihosociale (vârstă, sex, religie, rasă, mediu familial);
- **dobândit**, care reprezintă poziția câștigată de o persoană prin învățare sau prin efort.

În acest context, putem analiza statutul social atribuit sau moștenit al bibliotecarului. Profesia de bibliotecar este una dintre cele mai vechi din lume. În perioade de timp diferite, imaginea bibliotecarului a fost diferită. Acesta a depins, în mare măsură, de starea și de valoarea bibliotecii în societate la acel moment.

Așadar, în timpurile de demult, în postul de bibliotecar erau numiți oameni de știință, învățați, academicieni. Condiție indispensabilă pentru bibliotecari era posedarea erudiției enciclopedice. Un fapt interesant este că bibliotecari au fost: Arhimede, matematician și fizician din Grecia antică, poetul și învățatul Callimachus, frații Grimm, fabulistul I.A. Krâlov, scriitoarea L. Seifullina, poezii Goethe, Mihai Eminescu, Anna Ahmatova și alții. În istoria bibliotecilor universitare, a existat o legitate: biblioteca era condusă de un savant. De exemplu, filozoful, matematicianul, fizicianul și inventatorul G.V. Leibniz (1646-1716) a condus biblioteca regală din Hanovra în secolele XVII-XVIII, a dezvoltat conceptul holistic al bibliotecii științifice. Rectorul Universității din Kazan, N.I. Lobachevsky (1792-1856), un matematician eminent, a fost în același timp și director al Bibliotecii Universitare. Profesorul de filologie franceză și greacă J. Belin de Ballu, la începutul secolului al XIX-lea, a fost numit bibliotecar principal al Universității din Harkov. Lucrul în bibliotecă pentru o lungă perioadă de timp a fost considerat drept o ocupație bărbătească și onorabilă, dar nu o profesie.

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

Formarea profesiei de bibliotecar este asociată cu numele lui M. Dewey. Anume el a făcut mult pentru recunoașterea și dezvoltarea ei, a creat o școală de bibliotecari, care instruia femeii-bibliotecari. M. Dewey cu greu și-ar fi putut imagina că, foarte curând, anume femeile vor constitui, practic, majoritatea absolută a bibliotecarilor. Profesia de bibliotecar devine o profesie de masă, accesibilă tuturor și, din păcate, prost plătită. De-a lungul timpului, a fost pierdut statutul social ridicat al bibliotecarului și exclusivitatea acestei profesii.

Bibliotecarii sunt printre grupurile profesionale care resimt cel mai acut impactul schimbărilor care au loc în societate. Imaginea bibliotecarului este foarte mult influențată de televiziune, cinematografie și de literatura modernă. În cultura de masă, este greu de găsit o bibliotecă ce ar fi asociată cu lumină, fericire, confort și bucurie. Biblioteca, de obicei, este înfățișată ca un labirint întunecat și plin de praf, unde vii doar când este absolut necesar, ca o instituție pustie.

În mass-media, literatură, cinematografie, s-a format o imagine neatractivă a bibliotecarului drept persoană care posedă o erudiție enciclopedică, dar nelipsită de unele ciudățenii, care devin un prilej de luare în derâdere: „șoarece de bibliotecă” sau „ciorap albastru” - astfel de asociații apar de multe ori în legătură cu cuvântul „bibliotecar”. În cele mai multe cazuri, se subliniază singurătatea bibliotecarului, eșecul în viața personală și în carieră, izolarea, lipsa preocupării cu privire la aspectul exterior, demodat etc. Presa, de foarte multe ori, arată profesia de bibliotecar drept una neprestigioasă, prost plătită, cea mai silențioasă din lume și legată cu un nivel minim de risc. O astfel de situație contribuie la crearea unei imagini negative a profesiei de bibliotecar drept una neînsemnată și lipsită de importanță. În societate, există o impresie preconceptută asupra profesiei de bibliotecar și asupra bibliotecilor, în general, drept

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

lipsite de prestigiu, și, în consecință, rezultă statutul redus al lucrătorilor în acest domeniu, care se reflectă în salarii mici și condiții de muncă proaste.

Apare întrebarea, cum este el, bibliotecarul de azi, cum se comportă în condițiile moderne: se adaptează sau „schimbă lumea potrivit concepțiilor proprii”.

Scopul principal al unei biblioteci moderne este de a satisface necesitățile informaționale ale utilizatorilor săi. Serviciile moderne de bibliotecă se concentrează, în primul rând, pe utilizator, pe necesitățile informaționale aflate în schimbare dinamică și se bazează pe cooperarea de la egal la egal a bibliotecarului și a utilizatorului bibliotecii.

Principalele tendințe care determină astăzi transformarea bibliotecii ca instituție socială sunt:

- progresul tehnologic, care oferă un nivel ridicat de dezvoltare a tehnologiilor informaționale;
- informația și cunoștințele ca o putere majoră de transformare a societății moderne, care contribuie la dezvoltarea în continuare a omenirii;
- instruirea continuă, care ar trebui să conducă la capacitatea de a găsi, de a primi, de a percepe și de a utiliza productiv informația nouă;
- dezvoltarea nu numai a infrastructurii informaționale și de comunicații, dar și a educației, științei și culturii;
- ștergerea granițelor culturilor naționale și unificarea, ca urmare a adoptării standardelor internaționale unice.

Necesitățile informaționale ale omului modern și ale societății moderne devin tot mai complexe. În biblioteconomie, încep să se utilizeze calculatoarele și tehnologiile noi, oportunități care permit de a obține rezultate fără precedent. Noile tehnologii de creare a produselor

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

informaționale electronice, potențialul și necesitățile spațiului Internet demonstrează necesitatea migrării profesionale a bibliotecarilor în domenii de activitate noi, lărgirea și nu îngustarea domeniului de activitate.

Unul dintre principiile bibliotecii moderne constă în egalitatea tuturor utilizatorilor. Biblioteca păstrează și transmite patrimoniul cultural tuturor, indiferent de vârstă, statut social, rasă, etnie, religie, locul de reședință, sex, limbă și alte caracteristici de diferențiere. Ea contribuie la consolidarea societății, oferă utilizatorilor accesul la informații pentru ca ei să poată să se orienteze și să se adapteze în societate. Astfel, biblioteca contribuie la atenuarea conflictelor și la dezvoltarea multilaterală a membrilor societății.

Astăzi, bibliotecarului îi revine atât responsabilitatea de a instrui și de a oferi consultații utilizatorilor, cât și funcția de intermediar, deoarece cantitatea imensă de informații necesită, mai mult decât oricând înainte, un număr mare de specialiști cu abilități de căutare a informațiilor și capacități de a analiza și de a evalua resursele informaționale în corespundere cu necesitățile utilizatorilor. Prin utilizarea resurselor Internet, bibliotecarul modern își dezvoltă cultura informațională proprie, capătă deprinderi de căutare a informațiilor, utilizează aceste resurse pentru dezvoltarea profesională și pentru creșterea calificării.

În societatea informațională modernă, bibliotecarii ca diseminatori de informații și consultanți în utilizarea informației ar trebui să fie mai insistenți, mai vizibili în societate, să fie conștienți și să fie în măsură să dovedească faptul că ei se descurcă în masivele de informație mai mult decât oricine altcineva. Cu toate acestea, sarcina principală ar trebui să rămână servirea calitativă a utilizatorilor, care își creează imaginea despre bibliotecă, în primul rând, reieșind

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

din calitățile profesionale ale bibliotecarilor. Cunoștințele, abilitățile, competențele bibliotecarilor sunt factorii care influențează funcționarea cu succes a bibliotecii, de ele depinde calitatea serviciilor furnizate. În acest context, ar fi oportun să cităm savantul și gânditorul indian S. Ranganathan, care a spus: „În primul rând, trebuie să găsești un bibliotecar bun și apoi să deschizi o bibliotecă”.

Există o legătură semnificativă între felul cum arată bibliotecarul (vestimentația) și evaluarea de către utilizatori a calităților profesionale ale bibliotecarului. Profesia de bibliotecar, azi, implică, în mod necesar, respectarea etichetei în vestimentație și în felul de a arăta. Vestimentația ar trebui să corespundă culturii interioare a bibliotecarului, situației specifice, statutului social și vârstei. Stilul vestimentar corect ales ajută să te simți liber și să fii încrezător. Bibliotecarii nu ar trebui să fie indiferenți față de modul în care aceștia arată, deoarece impresia lăsată de ei și de bibliotecile în care lucrează determină statutul și rolul bibliotecilor în societate.

Încă nu demult, bibliotecarii care își făceau lucrul bine, puteau fi siguri de existența lor în viitor, astăzi însă, bibliotecile și bibliotecarii au nevoie de *marketing activ* (utilizând terminologia specifică managementului) pentru a demonstra că bibliotecarul joacă un rol-cheie în bibliotecă și în societate. Astfel, bibliotecarul modern este o persoană bine instruită, care deține cunoștințe în domeniul psihologiei, competențe pedagogice; se orientează liber în varietatea producției editoriale, în masivul de informație tradițională și electronică; poate utiliza mijloace tehnice în procesul de lucru, cunoaște elementele de bază ale informaticii; instruieste utilizatorii privind Cultura Informației; participă la diverse proiecte naționale și internaționale; organizează diverse manifestări științifice, cultural-artistice, de instruire; participă activ în cadrul asociațiilor profesionale; organizează

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

cluburi, activități de petrecere a timpului liber pentru utilizatori; este activ pe Internet, promovând imaginea bibliotecii în rețelele de socializare, creează pagini web, bloguri etc. Toate acestea ne vorbesc despre revenirea la imaginea de mai devreme a bibliotecarului ca persoană cultă, înțelept, navigator, deschizător de drumuri în labirintul ignoranței. Și aceasta este statutul de azi al bibliotecarului – o femeie de afaceri, profesionist, manager informațional.

Și chiar dacă unii vor zâmbi cu indulgență auzind cuvântul „bibliotecar”, în timp ce alții vor sublinia că această specialitate este extrem de neprestigioasă – ei bine, fiecare are propria ierarhie de valori. Cu toate acestea, nimeni nu poate nega faptul că profesia de bibliotecar este o profesie a posibilităților nelimitate. Bibliotecarul deține cheile înțelepciunii, pentru că el este colector, păstrător și dirijor al gândirii umane. El deține și administrează informația, iar informația este resursa esențială în societatea modernă.

Poate că viitorul ne va oferi ceva nou, cum ar fi, de exemplu, nanobibliotecarul?!

Bibliografie:

1. МАТВЕЕВ, М.Ю. Психологические проблемы совершенствования имиджа библиотек. *Научные и технические библиотеки*. 2009, №1, 103-109.
2. МАТЛИНА С.Г. Глава 4. Профессия, обязывающая ко многому... *Ип: Публичная библиотека: Пути инновационного развития*. Санкт-Петербург: Профессия, 2009, с. 310-374.
3. РАССАДИНА, М.И. Библиотечное образование: ожидание перемен или время действий? *Научные и технические библиотеки*. 2013, №10., 15-25.

Promovarea egalității de șanse în educație și cultură: rolul bibliotecilor

4. САБУРОВА, Т.П. «Женская» история библиотечной профессии. *Библиотековедение*. 2007, №5, 126-129.
5. СУКИАСЯН, Э.Р. Найти свою специальность: Беседы о профессии. *Библиотека*. 2007, №4, 79-81.
6. ТИКУНОВА, И.П. *Концептуальная модель современной библиотеки: социально-философский анализ*. 2007. 129 с. [online]. Disponibil: http://tikunova-i.narod.ru/ni/koncept_dis.htm
7. <http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc3p/280814>